

Ars Grammatica

Lectio prima

Nomen et cognomen auditoris:

Die:

Doplňte přízvuky:

Sed dum Zephyrī tranquillō spīritū sublīmātae domum redeunt, sīc sēcum altercantēs: „quid, soror, dīcimus dē tam mōnstruōsō fatuae illīus mendāciō? Tunc adolēscēns modō florentī lānūgine barbam instruēns, nunc aetāte mediā candentī canītiē lūcidus. Quis ille, quem temporis modicī spatium repentīna senecta reformāvit? Nil aliud repperiēs, mī soror, quam vel mendācia istam pessimam fēminam confīgere vel formam marītī suī nescīre; quōrum utrum vērum est, opibus istīs quam pīmum exterminanda est. ...“

Když je však Zefyros klidným vánkem vynesl nahoru, vracejí se domů a takto spolu rozmlouvají: „Sestro, co říci tak nehorázné lži té nejapné osoby? Minule to byl jinoch, kterému začínalo teprve pučit na bradě chmýří, dnes je to muž prostředního věku, jehož vlas probělává bělostí šedin. Kdo to asi jest, že ho kratičká doba tak náhlým stářím změnila? Drahá sestro, nenajdeš jiného vysvětlení, než že si ta ničemná ženština buď vymýšlí lži, nebo sama nezná podoby svého muže. Ale ať je pravda to či ono, jest ji nutno vyhostit co nejdříve z jejího bohatství. ...“

Apuleius: Zlatý osel, přel. Ferdinand Stiebitz

Pravidla pro latinský přízvuk:

Dvojslabičná slova: přízvuk na **předposlední** slabice (**pater, māter, foedus**).

Troj- a víceslabičná slova: přízvuk se řídí délkou předposlední slabiky (paenultimové pravidlo):

- a) předposlední slabika je dlouhá (přirozeně nebo pozicí): přízvuk je na ní (**laudāre, superba**);
- b) předposlední slabika je krátká: přízvuk se přesouvá na slabiku předcházející (**fēmīna pulcherrīma**).

POZOR: Existují výjimky.

První deklinace: vzor fēmīna, ae f.:

Kmenová samohláska: ā

PÁD/ČÍSLO	SINGULÁR (sg.)	PLURÁL (pl.)
NOMINATIV (nom.)	fēmīn- a	fēmīn- ae
GENITIV (gen.)	fēmīn- ae	fēmīn- ārum
DATIV (dat.)	fēmīn- ae	fēmīn- īs
AKUZATIV (ak.)	fēmīn- am	fēmīn- ās
VOKATIV (vok.)	fēmīn- a !	fēmīn- ae !
ABLATIV (abl.)	fēmīn- ā	fēmīn- īs

Rod: tato substantiva jsou **většinou feminina**. Někdy mají ovšem rod **mužský**: jména **bytostí mužských** (*poēta* – básník, *agricola* – zemědělec, *nauta* nebo *nāvīta* – plavec), **národů** a **většiny řek**. Kromě toho si zapamatujte toto spojení: ***Hadria Caeruleus*** – blankytně modré Jaderské moře.

POZOR: Samozřejmě i zde je na místě poznamenat, že se používaly také odlišné tvary: zvláště historické tvary v zavedených slovních spojeních (*pater familiās* – hospodář, *māter familiās* – hospodyně), dále pozůstatky lokálu ve tvarech: *domī mīlītiaequē* – v míru i ve válce, *Rōmae* – v Římě; a u některých slov také tvary lépe rozlišující rod v případě, že byl jeden tvar shodný pro maskulina a feminina: *dīs deābusque* (dea – deus), *fīlīs fīliābusque* (filia – filius).

Ars Grammatica
Lectio prima (pars secunda)

Nomen et cognomen auditoris:

Die:

Přeložte do češtiny¹:

De poeta caro narro.

Poeta de pugna longa et magna et maesta cantabat.

Filia proba matrem, **quamquam** severa est, laudat.

Si bene laborarem, magistra iusta **me certe** laudaret, **sed** male laborabam.

Přeložte do latiny:

Dívky zdraví učitelku.

Dívka zdravila učitelky.

Dívky budou zdravit učitelky.

Básník zpívá o krásné růži.

Kdybys mi ukázal cestu, nebloudil bych.

Když ti ukážu cestu, nebudeš bloudit.

¹ **quamquam**: přestože, ačkoliv

me: mě

certe: jistě

sed: ale

První konjugace, vzor laudō, āre:

PRÉZENTNÍ KMEN

Slovesný rod: **AKTIVUM**

slovesný čas/způsob		INDIKATIV	KONJUNKTIV	IMPERATIV	NOMINALIA
prézens	sg.: 1.	laudō	laudem	<u>imper. I:</u> laudā!	<u>infinitiv:</u> laudāre <u>participium:</u> laudāns, -ntis <u>gerundium:</u> laudandī laudandō laudandum laudandō
	2.	laudās	laudēs		
	3.	laudat	laudet		
	pl.: 1.	laudāmus	laudēmus		<u>supinum:</u> I: laudātum II: laudātū
	2.	laudātis	laudētis	laudāte!	
	3.	laudant	laudent		
imperfektum	singulár	laudābam laudābās laudābat	laudārem laudārēs laudāret	<u>imper. II:</u> laudātō! laudātō!	<u>participium*:</u> laudātūrus, -a, -um <u>infinitiv fut.*:</u> (mē) laudātūrum, -am, -um esse
	plurál	laudābāmus laudābātis laudābant	laudārēmus laudārētis laudārent	laudātōte! laudantō!	
futurum I	singulár	laudābō laudābis laudābit			
	plurál	laudābimus laudābitis laudābunt			

* supinový kmen